

Laavenjostoelatjkoe Saemiedigkien jih Trööndelagen fylhkentjielten gaskem 2023–2026

Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Trøndelag fylkeskommune 2023–2026

Nænnoestamme Saemiedigkesne goeven 13. b. 2022
Nænnoestamme Fylhkendigkesne goeven 15. b. 2022

Vedtatt i Sametinget 13. desember 2022
Vedtatt i Fylkestinget 15. desember 2022

SAEMIEDIGKIE
SAMETINGET

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

Seabradahkeulmie: Nænnoestidh j̄ih vååjnedehd j̄ih viehkine årrodh saemien ḡielem, kultuvrem, j̄ieleme- j̄ih seabra- dahkejielemem Trööndelagesne evtiedidh

Latjkoen bijjemes ulmie lea ihkuve staeries laavenjostose guejmiej gaskem s̄jiehteladtedh dejnie aamhtesinie mah leah saemiej j̄ih saemiej dajvi bijre Trööndelagesne, j̄ih dejtie ektesne prioriteeredh. Guejmieh ektievoetesne eadtjohke diedtem vaeltieh saemien ḡielem, kultuvrem j̄ih seabradahkejieledem gorredidh j̄ih evtiedidh, j̄ih sijhtieh ektie politihkeevtiedimmien bijre suerkesne laavenjostedh. Dovne Saemiedigkie j̄ih Trööndelagen fylhkentjielte leah laavenjostoelatjkoem politihkeles vihtiestamme.

Saemiedigkie lea saemiej almetjeveeljeme parlamente Nöörjesne, j̄ih j̄ijtjeraarehke almetjeveeljeme orgaane. Goh saemiej almetjeveeljeme orgaane Nöörjesne, Saemiedigkien ulmie lea j̄ååhkesjimmiem åvteste barkehd saemiej voestegas reaktijste, goh v̄aarome saemien kultuvrem, ḡielem j̄ih seabradahkejieledem gorredidh j̄ih nænnoestidh, j̄ih ikke ovmesse saemien aerpievuekieh åadtjoeh guhkiebasse jieledh. Saemiedigkie edtja saemiej politihkeles sijjiem nænnoestidh j̄ih saemiej iedtj Nöörjesne eevtjedh, j̄ih saemide seammavyörtogs j̄ih riekteslaakan ḡietedidh.

Trööndelagen fylhkentjielten lea regijonaale r̄åålla goh seabradahkeevtiedæjja. Fylhkentjielte strategeles otnjegem beaja, privaate suerkiem, kultuvrejjeledem j̄ih voenges seabradahkem åtnose vaalta, byögkeles barkoem j̄ih vierhkievierhtieåtnoem iktede j̄ih koordineerie. Guejmieh sijhtieh sinsitnien barkoem d̄aarjoehtidh, joekoen desnie gusnie fylhkentjielten r̄åålla goh seabradahkeevtiedæjja j̄ih Saemiedigkien reeremediedte sinsitniem geptjeh. Guejmieh guarukoeh j̄ih j̄ååhkesjeh åarjelsaemien dajve fylhken raasti bijjeli j̄åhta, j̄ih guejmieh leah voerkes dan bijre.

Laavenjostoelatjkoen boelhke guejmieh sijhtieh joekoen leavloem biejedh daejtie seabradahkesuerkide:

- Ḡiele, ellies j̄ih veanhtadihs ööhpehtimmielaajroeh maanagierten raejste galhkeme ööhpehtimmien raajan
- Dotkeme, evtiedimmie j̄ih gaskenasjonaliseereme
- Demokrati j̄ih seammavyörtogsvoete, joekoen aarkebiejjiem tjertevitdjiem j̄ih saemie-aassjoem nåhkehtidh
- Konsultasjon

EN lea nænnoestamme boelhke 2022–2032 edtja aalko-eåålmegeḡieli lukkiejaepine årrodh. Fylhkentjielte sæjhta daan boelhken saemien v̄aajnoesvoetem byögkeles tjiehtjelisnie lissiehtidh, j̄ih viehkine årrodh saemiej åålmegebiejjiem heevehtamme sjædta abpe Trööndelagesne.

Samfunnsmål: Å styrke og synliggjøre og bidra til å utvikle samisk språk, kultur, nærings- og samfunnsliv i Trøndelag

Overordnet mål med avtalen er å legge forholdene til rette for et varig fast samarbeid mellom partene i saker som angår samer og samiske områder i Trøndelag, og prioritere disse i fellesskap. Partene tar i fellesskap et aktivt ansvar for sikring og utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsliv, og vil derfor samarbeide om felles politikkutvikling på området. Samarbeidsavtalen er politisk besluttet både i Sametinget og i Trøndelag fylkeskommune.

Sametinget er det samiske folkets folkevalgte parlament i Norge og er et selvstendig folkevalgt organ. Som samenes folkevalgte organ i Norge er Sametingets mål å arbeide for anerkjennelse av samenes grunnleggende rettigheter som grunnlag for å ivareta og styrke samisk kultur, språk og samfunnsliv og eksistensen av ulike samiske tradisjoner. Sametinget skal styrke samenes politiske stilling og fremme samenes interesser i Norge, samt bidra til en likeverdig og rettferdig behandling av det samiske folket.

Trøndelag fylkeskommune har en regional rolle som samfunnsutvikler. Fylkeskommunen gir strategisk retning, mobiliserer privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn, samordner og koordinerer offentlig innsats og virkemiddelbruk. Partene vil understøtte hverandres arbeid, spesielt der fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler og Sametingets forvaltningsansvar overlapper. Partene er innforstått med at det sørsamiske området strekker seg utover fylkets grenser, og at partene er seg det bevisst.

I perioden for samarbeidsavtalen vil partene spesielt vektlegge disse samfunnsområdene:

- Språk, helhetlige og forutsigbare utdanningsløp fra barnehage til endt utdanning
- Forskning, utvikling og internasjonalisering
- Demokrati og likeverdighet med hovedvekt på å bekjempe hverdagsrasisme og samehat
- Konsultasjon

FN har bestemt at perioden 2022–2032 skal være urfolkspåskets tiår. Fylkeskommunen vil i perioden øke samisk synlighet i det offentlige rom og bidra til at samisk nasjonaldag – samefolkets dag blir markert i hele Trøndelag.

Bielie 1 Saemien kultuvre j̄ih seabradahkejielede

Dotkeme, evtiedimmie j̄ih gaskenasjonaliseereme

Dotkeme vihkeles gaajhkine suerkine. Dotkeme vihkeles vierhkievierhtie saemien kultuvrem j̄ih j̄ielemh evtiedidh, j̄ih hijven byögkeles dienesjh saemien årroejdie evtiedidh. Trööndelagen fylhkentjielte öörnegh reerie saemien j̄ielemeaktööri j̄ih tj̄ielti vööste mah daarpesj̄ieh orre dorjesh, dienesjh j̄ih barkoevuekieh evtiedidh laavenjostosne dotkemebyjresigujmie.

- Guejmieh leah siemes vielie dotkemebaseereme daajroe lea daerpies evtiedimmie- j̄ih innovasjovnebar-kose, suerkiej j̄ih njeiptj̄iej dåaresth.
- Guejmieh leah siemes laavenjostedh dotkemem eevtjedh suerkiej sisnjeli årjelsaemien ḡiele, kultuvre, j̄ielemeevtiedimmie, seabradahkejielede j̄ih histovrije Trööndelagesne.
- Guejmieh edtj̄ieh ektievoetesne viehkietidh guktie saemien organisasjovnh Trööndelagesne eadtjohkelaakan Interreg-prosjektine nierhk̄ieh boelhken, j̄ih eadtjohkelaakan meatan daejnie prosjektine. Desnie gusnie iemie, guejmieh maetieh ektie mobiliseereme-/biëvnesedarjomh tj̄irrehtidh. Guejmieh edtj̄ieh meatanfinansieeremen bijre laavenjostedh saemien Interreg-prosjektide gusnie organisasjovnh Trööndelagesne leah meatan, j̄ih Interreg-prosjektide mah jeatjahlaakan viehkietieh guktie guejmieh ektie ulmie jeksieh.

Almetjehealsole j̄ih baeniehealsole

Nasjonaale laaki j̄ih gaskenasjonaale konvensjovni mietie saemien årroj̄h reaktam healsole- j̄ih sosijaaledienesjasse utnieh mij saemien ḡielem j̄ih kultuvrem v̄aaroeminie åtna.

Guejmieh leah siemes seamnavyörtegs healsole- j̄ih sosijaaledienesjh saemien årroejdie leah akte ulmie.

Almetjehealsole

Guejmieh leah siemes Åarjelsaemien Healsoeviermie lea vihkeles viermie mij faageles maahtoem buakta digkiedimmine tj̄ieltigujmie, fylhkentj̄ieltine j̄ih healsoeåejvieldtjigujmie saemien healsoen j̄ih almetjehealsoen bijre. Saemien Healsoeviermie almetjehealsole- j̄ih seabradahkemedisijn̄en perspektj̄ivem sov barkose åtna, j̄ih lea akte j̄ienebh vihkeles vierhtj̄iste barkosne aarkebiej̄ijen tj̄iertevitj̄ien vööste. Saemiedigkien biëvnesisnie mirrestallem̄en bijre, Sábme jállu (2020) lea aassjoelahtestimie j̄ih aassjoemeadtoem saemien vööste defineereme goh akte dejstie sj̄iere barkoesuerkijste. Saemiedigkien

Del 1 Samisk kultur og samfunnsliv

Forskning, utvikling og internasjonalisering

Forskning er viktig innen alle områder. Det er et sentralt virkemiddel for å utvikle samisk kultur og næringsvirksomhet, samt utvikle gode offentlig tjenester for den samiske befolkningen.

Trøndelag fylkeskommune forvalter ordninger rettet mot samiske næringsaktører og kommuner som har behov for å utvikle nye produkter, tjenester og arbeidsmetoder i samarbeid med forskningsmiljø.

- Partene er enige om at det er behov for mer forskningsbasert kunnskap til utviklings- og innovasjonsarbeid på tvers av sektorer og nivå.
- Partene er enige om å samarbeide for å fremme forskning innenfor sørsamisk språk, kultur, næringsutvikling, samfunnsliv og historie i Trøndelag.
- Partene skal i fellesskap bidra til at samiske organisasjoner i Trøndelag setter i gang og deltar aktivt i nye Interreg-prosjekter i perioden. Der det er naturlig, kan partene gjennomføre felles mobiliserings-/informasjonsaktiviteter. Partene skal samarbeide om medfinansiering til samiske Interreg-prosjekter der organisasjoner i Trøndelag deltar og til Interreg-prosjekter som på annet vis bidrar til partenes felles måloppnåelse.

Folkehelse og tannhelse

Den samiske befolkningen har ifølge nasjonale lover og internasjonale konvensjoner rett til en helse- og sosialtjeneste som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur.

Partene er enige om at likeverdige helse- og sosialtjenester for den samiske befolkningen er en målsetting.

Folkehelse

Partene er enige om at Sørsamisk Helsenettverk er et sentralt nettverk som bidrar med faglig tyngde i diskusjoner med kommuner, fylkeskommune og helsemyndigheter om den samiske befolkningens helse og folkehelse. Samisk Helsenettverk har et folkehelse- og samfunnsmedisinsk perspektiv på sitt arbeid og er en av flere viktige ressurser i arbeidet mot hverdagsrasisme. I Sametingets melding om likestilling, Sábme jállu (2020), er hatytringer og hatkriminalitet mot samer definert som et av innsatsområdene. Sametingsmeldingen følges opp av Sametingets handlingsplan mot samehets 2022–2025.

dahkoesoejkesje saemielaavsemen vööste 2022–2025 lea dihte guhkiebasse barkoe Saemiedigkiebävnesistie.

- Guejmieh leah siemes ráajvarimmieh leah daerpies mah edtjeh aarkebiejjien tjiertevdiidjem jñh saemie-laavsemem hööptedh, gietedidh, jñh náhkheidh.
- Guejmieh leah siemes áarjelsaemien giele jñh kultuvre tjuerieh jarngesne árrodh evtiedimmesne áarjelsaemien almetjehealsoebarkoste.
- Guejmieh leah siemes vielie dotkemebaseereme daajroe áarjelsaemien healsoen bijre lea daerpies, jñh daate lea vihkele jis edtja ulmiem seammavyörtegs jñh vihties healsoe- jñh sosijaalefaalenassen bijre jak-sedh áarjelsaemien árroejidie. Guejmieh Saminorine ektine, byöroeh dan ávteste jaabnan varjasjidh potensijaalem nuhtedh mij HUNT4-daatine gáávnesie, jñh lahtesigujmie sisvegasse báetedh aktene báetijen aejkien HUNT5-goerehtimmesne.

Baeniehealsole

Fylhkentjielte edtja sov baeniehealsoleidienesjen tjirrñh hööptije ráajvarimmieh gaajhkide árroejidie organiserehedh, jñh jaabnan jñh vaaksjoje faalenassem baeniehealsoleidienesji bijre vedtedh vihties dáehkide baeniehealsoleaaken § 1–3.

Baeniehealsoleidienesje Trööndelagesne sæjhta hoksedh baeniehealsoleidienesjh naa sjehteleslaakan gaajhkide árroejidie gáávnesieh, jñh mirrestalleldh faalenassem vedtedh gaajhkesidie. Bievnes baeniehealsoleen bijre áarjelsaemien jñh nöörjen gielesne vadtasuvvieh.

Regijonaale soejkesjimmie jñh areaalereereme

Eatnemeváarome saemien kultuvrese jñh jieliemasse lea deadtoven nuelesne. Daan biejjien bigkemeiedtjh akte haesteme areaalide. Lissine kljmajarkelimmieh báatsoem baajnehtieh. Njoktjen 9.b. 2022 Trööndelagen fylhkendigkie nænnoesti Regijonaale soejkesjem areaale-átnose 2022–2030 – Nænnoes jñh sijjiesjiehtedamme areaalepolitihke Trööndelagesne Dahkoeprogrammene 2022–2015 (RPA). Soejkesje edtja dirreginie árrodh hijven seabradahkeevtiedæmman tjielteraasti dáaresth, jñh otnjegem vuesiehtidh guktie Trööndelagem evtiedidh jaepien 2030 vööste. Tjielth, fylhkentjielte jñh staate edtjeh RPA:em váaroemasse biejedh gosse edtjeh areaalesoejkesjh jñh bigkemeaamhtesh gietedidh, jñh jeatjah sjæjsjalimmieh areaalen bijre vaeltedh. Soejkesjen akte jñjtse kapihtele báatsoen bijre, ulmiejgumie, njoelkedasigumie jñh bihkedimmine tjieiltide dej areaalesoejkesjimmesne jñh -reeremisnie. Ulmie lea saemien báatsoen gáatomevierhtieh leah gorresovveme jaepien 2030. Njoelkedass jiehtieh tjielth báatsoedajvigumie edtjeh báatsoem állermaehtedh jñh strategijem báatsose utnedh tjieiltesoekjesjisnie, jñh byöroeh baajedh árrodh dajvh nuhtedh mah negatijve konsekvensh utnieh bovtsen vihkeles

- Partene er enige om at det er behov for tiltak for å forebygge, håndtere og bekjempe hverdagsrasisme og samehets.
- Partene er enige om at sørsamisk språk og kultur må stå sentralt i utviklingen av sørsamisk folkehelsearbeid.
- Partene er enige om at det er behov for mer forskningsbasert kunnskap om sørsamisk helse og at dette er viktig for å nå målsettingen om et likeverdig og treffsikkert helse- og sosialtilbud til den sørsamiske befolkningen. Partene sammen med Saminor bør derfor kontinuerlig vurdere å utnytte potensialet som ligger i HUNT4-dataene og komme med innspill til innhold i en framtidig HUNT5-undersøkelse.

Tannhelse

Fylkeskommunen skal gjennom sin tannhelsetjeneste organisere forebyggende tiltak for hele befolkningen og gi et regelmessig og oppsøkende tilbud om tannhelsetjenester til gitte grupper i tannhelsetjenestelovens § 1–3.

Tannhelsetjenesten i Trøndelag vil sørge for at tannhelsetjenester i rimelig grad er tilgjengelig for hele befolkningen, og gi et likestilt tilbud for alle. Informasjon om tannhelse blir gitt på sørsamisk og norsk.

Regional planlegging og arealforvaltning

Naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse er under press. Arealene utfordres i dag av utbyggingsinteresser. I tillegg er reindrifta sårbar for klimaendringene. 9. mars 2022 vedtok Trøndelag fylkesting Regional plan for arealbruk 2022–2030 – Bærekraftig og stedstilpasset arealpolitikk i Trøndelag med Handlingsprogram 2022–2025 (RPA). Planen skal være et redskap for god samfunnsutvikling på tvers av kommunegrensene og peke på en retning for utviklingen av Trøndelag mot 2030. Kommuner, fylkeskommune og staten skal legge RPA til grunn for behandling av arealplaner, byggesaker og andre arealrelaterte beslutninger. Planen har et eget kapittel om reindrift, med mål, retningslinjer og veiledning til kommunene sin arealplanlegging- og forvaltning. Målet er at beiteressursene for den samiske reindrifta er ivaretatt i 2030. Retningslinjene sier at kommuner med reindriffsarealer skal omtale og ha en strategi for reindrifta i kommuneplanen, og at arealbruk som har negative konsekvenser for viktige reinbeiteområder skal unngås.

Trøndelag fylkesting skal i løpet av 2024 vedta regional

gåatomedajvide.

Tröndelagen fylkhkendigkie edtja jaepesne 2024 regjonaale soejkesjestrategijem nænnoestidh, mij ulmieh jih råajvarimmieh fylkhkendigkieboelhkese 2024–2027 vedtieh, jih lea Tröndelagesoejkesjen bielie åeniebasse. Saemien iedtjh sijhtieh aaj daennie prosesessne gorresovvedh.

- a. Prinsihph Saemiedigkien soejkesjebihkedimesne våaroemasse biejesuvvieh regjonaale soejkesjeprossessine.
- b. Guejmieh leah siemes eatnemevåaromem saemien kultuvrese, jieliemasse jih seabradahkejieliedasse fylkesne hoksedh akten eadtjohke jih voerkes soejkesjimien tjirrh fylhkendaltesisnie.
- c. Guejmieh sijhtieh tjierstedidh råajvarimmieh leah buakteme daerpiesvoeth saemien byjresijstie jih organisasjovnijste.

Jieleme

Guejmieh jielije jih nænnoes jih gellielaaketje saemien jielemem sijhtieh mij saemien kultuvrem, eatnemem jih byjresem våaroeminie åtna jih krööhkeste.

Guejmieh sijhtieh dan åvteste jeereldihkie jielemen åvteste laavenjostedh mij våaromem sjugnede jih vaarjele jielije jih nænnoes voenges seabradahkide, gusnie almetjh sijhtieh veasodh. Guejmieh sijhtieh strategijh jielemeevtiedæmman Tröndelagesne koordineeredh jih iktedidh. Aarvoesjugniedimmiestrategije Tröndelagesne (2022–2025) bijjemes bihkedassh våaroeminie beaja barkose fylhkentjieltesne. Joekoen sjyötehke lea råajvarimmiesuerkieh bio-ekonomijese jih guessiereeremasse. Daah suerkieh nupide eevtjeh mah leah Europeiske beapmoeregijovnesne jih åarjelsaemien dååjresejeliemisnie mah åarjelsaemien kultuvrem jih aerpievuekieh våaroeminie utnieh.

Saemiedigkie revideeremem sov jielemesbievnesistie Šattolaš Sápmi nænnoesti golken 2022. Daesnie jienebh barkoesuerkieh neebnesuvvieh, men doh sjyötehkommes Tröndelagesne leah båtsoe, duedtie, saemien fealadasse, kreatijve jielemh jih smaaveskaala beapmoeproduksjovne.

a. Båtsoe

Båtsoe lea vihkeles jieleme mij aarvoesjugniedimmiem jih barkoesijjeh båtsoeburride vadtja, jih positijve illedahkh jeatjah jieliemasse. Båtsoe aaj våaromem beaja gaskem jeatjah saemien fealadassese jih saemien kreatijve jieliemidie. Guejmieh leah siemes båtsoem dårjoehtidh goh vihkeles aarvoesjugniedæjja. Guejmieh sijhtieh aaj viehkiehtidh lissiejielemh båtsoese guhkiebasse evtiedidh.

planstrategi, som angir mål og satsinger for fylkestingsperioden 2024–2027, og er Trøndelagsplanens kortsiktige del. Samiske interesser vil også bli ivaretatt i medvirkningsprosessen.

- a. Prinsippene i Sametingets planveileder blir lagt til grunn i regionale planprosesser.
- b. Partene er enige om å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i fylket gjennom en aktiv og bevisst planlegging på fylkesnivå.
- c. Partene vil legge vekt på at tiltakene er uttrykte behov fra samiske miljøer og organisasjoner.

Næring

Partene ønsker et livskraftig og allsidig samisk næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø.

Partene vil derfor samarbeide for et variert næringsliv som danner og bevarer grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å bo. Partene vil koordinere og samordne strategier for næringsutvikling i Trøndelag. Partene er enig i at entreprenørskap og innovasjon både innen nye og tradisjonelle næringer er viktig for å skape flere arbeidsplasser, og vil derfor arbeide aktivt for tiltak og prosjekter knyttet til det. Verdiskapingsstrategien for Trøndelag (2022–2025) legger overordnede føringer for arbeidet i fylkeskommunen. Særlig relevant er satsingsområdene på bioøkonomi og besøksforvaltning. Disse områdene fremmer mulighetene som ligger i Europeisk matregion og sørsamisk opplevelsesnæring med utgangspunkt i sørsamisk kultur og tradisjoner.

Sametinget vedtok en revidering av sin næringsmelding Šattolaš Sápmi i oktober 2022. Her pekes det på flere innsatsområder, men de mest aktuelle i Trøndelag er reindrift, duedtie, samisk reiseliv, kreative næringer og småskala matproduksjon.

a. Reindrift

Reindriften er en viktig næring som gir verdiskaping og arbeidsplasser for reindriftsutøverne og positive ringvirkninger for øvrig næringsliv. Reindriften danner også grunnlag for blant annet samisk reiseliv og samiske kreative næringer. Partene er enige om å støtte opp om reindriftnæringa som en viktig verdiskaper. Partene ønsker også å bidra til videreutvikling av tilleggsnæringer til reindriften.

b. Saemien beapmoekultuvre

Saemien beapmoekultuvre lea vihkeles bielie saemien kultuvreste j̄ih aerpievuekeste. Dihte aaj vihkeles v̄aarome saemien jielemem fylhkesne evtiedidh. Trööndelage lea Europeiske Beapmoeregijovne orreme jaepien 2022, j̄ih daate aaj lissiehtamme ts̄aatskelesvoetem vadteme saemien beapmoekultuvre. Guejmieh leah siemes guhkiebasse bigkedh don barkose mij lea dorjesovveme Europeiske Beapmoeregijovnesne, j̄ih saemien beapmoekultuvrem lutnjedh goh kultuvreguedtije j̄ih v̄aarome aarvoesjugniedæmman.

c. Saemien fealadasse

Guejmieh leah siemes skraejriem vaeltedh, finansieereth j̄ih bæjjese fulkedh evtiedimmiem saemien dååj-resebaseereme fealadasseste åarjelsaemien dajvine Trööndelagesne.

d. Duedtie/Vætnoe

Guejmieh leah siemes viehkine årrodh duedtiem/vætnoem evtiedidh goh kultuvre, faage j̄ih jieleme. Guejmieh sijhtieh laavenjostedh duedtiem/vætnoem eevtjedh, j̄ih viehkine årrodh s̄jiehteladtije prosjektine j̄ih råajvarimine Trööndelagesne.

e. Kreatjve jieleme

Guejmieh leah siemes kreatjve jielemem (kultuvre-jieleme) eevtjedh j̄ih evtiedidh, j̄ih saemien tjeahpoem j̄ih kultuvrem v̄aaroeiminie utnedh goh s̄jere barkoesuerkie jielemem evtiedidh.

Guejmieh sijhtieh barkedh tj̄irrehtimmien åvteste programmijste mah edtjeh maahtoem j̄ih viermieh nænnoestidh saemien kultuvrejielemeaktööri gaskem.

f. Gründereḡiehtelimmie, entreprenørskape j̄ih innovasjovne

Guejmieh sijhtieh s̄jiehteladtedh entreprenørskapem j̄ih orresjugniedimmiem eevtjedh åarjelsaemien dajvine Trööndelagesne, daan nuelesne struktuvrh bigkedh mah gründeridie gorredieh j̄ih daajroem j̄ih viermieh dej bijreh.

Guejmieh leah siemes s̄jiehteladtedh guktie saemien noerh maehsieh ḡiehtelimmiejgumie aelkedh, j̄ih saemien teemah lokngesieh daennie ektiedimmesne. Tj̄ielth byöroeh meatan vaaltasovvedh daan barkoen s̄jise, j̄ih barkoe maahta dorjesovvedh möönsteren mietie jallh laavenjostosne Ungt Entreprenørskapine.

b. Samisk matkultur

Den samiske matkulturen er en viktig del av samisk kultur og tradisjon. Den er også et viktig fundament for utviklingen av samisk næringsliv i fylket. Trøndelag har vært Europeisk Matregion i 2022 og dette har også gitt økt oppmerksomhet til samisk matkultur. Partene er enige om å bygge videre på arbeidet som er blitt gjort i Europeisk Matregion og løfte samisk matkultur som kulturbærer og basis for verdiskaping.

c. Samisk reiseliv

Partene er enige om å initiere, finansiere og følge opp utviklingen av samisk opplevelsesbasert reiseliv i sørsamiske områder i Trøndelag.

d. Duedtie/Vætnoe

Partene er enige om å bidra til å utvikle duedtie/vætnoe som kultur, fag og næring. Partene vil samarbeide om å fremme duedtie/vætnoe og bidra til tilretteleggende prosjekter og tiltak i Trøndelag.

e. Kreativ næring

Partene er enige om å fremme og utvikle kreativ næring (kulturnæring) med basis i samisk kunst og kultur som et satsingsområde for næringsutvikling. Partene vil arbeide for at det gjennomføres program for å styrke kompetanse og nettverk blant samiske kulturnæringsaktører.

f. Gründervirksomhet, entreprenørskap og innovasjon

Partene vil legge til rette for å fremme entreprenørskap og nyskaping i de sørsamiske områdene i Trøndelag, herunder bygge strukturer som ivaretar gründere og bygger kunnskap og nettverk rundt disse. Partene er enige om å legge til rette for at samisk ungdom kan starte bedrifter, og at samiske tema blir løftet fram i denne sammenhengen. Kommunene bør involveres i dette og arbeidet kan skje etter mønster fra eller i samarbeid med Ungt Entreprenørskap.

Saemien tjeahpoe j̄ih kultuvre

Fylhkentjietlen strategjesne kultuvre, Balansekunst, tjeahpoe j̄ih kultuvre edtjeh faamoegaaltjinie årrohd seabradahkeevtiedæmman Trööndelagesne jaepien 2030. Balansekunst njieljie strategijh buerkeste mah edtjeh saemien ḡielem j̄ih kultvrem evtiedidh.

Guejmieh leah siemes gellielaaketje saemien tjeahpoe j̄ih kultuvrejielede gaajhkesidie, jielije voenges- j̄ih staare-seabradahkh vadta. Guejmieh edtjeh sinsitnien barkoem d̄aarjoehtidh, joekoen desnie gusnie fylhkentjietlen r̄aalla goh seabradahkeevtiedæjja j̄ih Saemiedigkien reeremediedte sinsitnien geptjeh kultvresuerkesne.

Guejmieh sijhtieh laavenjostedh saemien institusjovnh Trööndelagesne nænoestidh j̄ih evtiedidh. Tjuara Saemien Sijtem j̄ih museumi barkoem saemien kultvreaerpiem j̄ih baeliem v̄aajnoes darjodh regijovnesne nænoestidh. Guejmieh sijhtieh laavenjostedh gellievoetem saemien kultvrevuekijste v̄aajnoes darjodh, j̄ih noere saemien kultvre- j̄ih tjeahpoevuekieh eevtjedh.

a. Vierhkievierhtieh

Guejmieh j̄ijtsh soejkesjh, strategijh j̄ih vierhkievierhtieh utnieh mah edtjeh saemien kultvrem evtiedidh. Lissine guejmiej jeatjah vierhkievierhtieh edtjeh daam barkoem d̄aarjoehtidh. Gosse barkoem laavenjostoelatjkojne guejmiej jeatjah laavenjassine j̄ih dienesjinie ektine vuajna, gamte involveeremem j̄ih tjirrehtimmiem gorrede.

Areanaevtiedimmie, staeries d̄aarjoehtidh j̄ih ohtsemed̄aarjoehtidh, raeriestimmie j̄ih maahtoe leah s̄aemies vierhkievierhtieh mejtie aaj saemien institusjovnh, sielth, organisasjovnh, j̄ijtjevyljehkevoete j̄ih aktegstjehpie-dæjjah maehhtieh nuhtjedh.

b. Ḡielebivneme j̄ih gærjagætjie

Trööndelagen fylhkentjietle sæjhta eadtjohkelaakan viehkietidh saemienḡieeldh lidteratuvrem bæjhkoeh-tidh, joekoen lidteratuvre åarjelsaemien ḡielesne.

Guejmieh edtjeh viehkietidh guktie j̄ijnje åarjelsaemien ḡiele j̄ih lidteratuvre ḡaåvnesieh j̄ih åehpies dorjesuvvieh Trööndelagesne.

Guejmieh sijhtieh viehkietidh sjyöhtehke maahtoem gærjagætiejgumie juekedh abpe laantesne.

c. Kulturelle skuvlevoesse j̄ih Fylhkenmusihkerh Trööndelagesne

Guejmieh sijhtieh bievnemem saemien kultvreste j̄ih kultvregoerkesistie skuvline j̄ih tjietline nænoestidh. Fylhkenmusihkerh Trööndelagesne saemien komposisjovnh bæjhkoehhtieh mah leah aadtjen tjaalasovveme, j̄ih saemien musihkine fealadie abpe fylhkesne.

Samisk kunst- og kultur

I fylkeskommunens strategi for kultur, Balansekunst, skal kunst og kultur i 2030 være drivkraft for samfunnsutvikling i Trøndelag. Balansekunst beskriver fire strategier for utvikling av samisk språk og kultur.

Partene er enige om at et mangfold av samisk kunst- og kulturliv tilgjengelig for alle, bidrar til levende lokal- og bysamfunn. Partene skal understøtte hverandres arbeid spesielt der hvor fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler, og Sametingets forvaltningsansvar, overlapper på kulturfeltet.

Partene vil samarbeide om å styrke og utvikle de samiske institusjonene i Trøndelag. Saemien Sijte og museenes arbeid for å synliggjøre samisk kulturarv og tilstedeværelse i regionen må styrkes. Partene vil samarbeide om å synliggjøre bredden i samiske kulturuttrykk og fremme unge samiske kultur- og kunstuttrykk.

a. Virkemidler

Partene har egne planer, strategier og virkemidler rettet mot utvikling av samisk kultur. I tillegg skal partenes øvrige virkemidler støtte opp under arbeidet. Ved å se arbeidet med samarbeidsavtalen opp mot partenes øvrige oppgaver og tjenester, sikres bred involvering og gjennomføring.

Arenautvikling, faste og søkbare tilskudd, rådgiving og kompetanse er eksempler på virkemidler som også kan benyttes av samiske institusjoner, bedrifter, organisasjoner, frivilligheten og enkeltkunstnere.

b. Språkformidling og bibliotek

Trøndelag fylkeskommune vil gjennom fylkesbiblioteket bidra aktivt til utgivelser av samiskspråklig litteratur, spesielt litteratur på sørsamisk.

Partene skal bidra til at sørsamisk språk og litteratur er godt representert og formidles bredt i Trøndelag. Partene vil bidra til deling av relevant kompetanse med bibliotek i hele landet.

c. Den kulturelle skolesekken og Fylkesmusikerne i Trøndelag

Partene vil styrke formidlingen av samisk kultur og kulturforståelse i skolene og i kommunene.

Fylkesmusikerne i Trøndelag utgir nyskrevne samiske komposisjoner og turnerer med samisk musikk i hele fylket.

Lierehtimmie

Guejmieh leah siemes hijven lierehtimmie j̄ih hijven byjjenimmietsiehkies saemien maanide j̄ih noeride leah vihkeles akten positijve evtiedimmien gaavhtan fylhkesne, j̄ih sijhtieh evtiedimmien b̄ijre laavenjostedh ovmessie r̄aajvarimmijste, prosjektijste j̄ih darjoemijstie gusnie maanah j̄ih noerh leah meatan. Joekoen daerpies mobiliseeredh j̄ih d̄aarrehtidh saemien lohkemidie, learoevierhtieh j̄ih veanhtadihks ööhpehtimmielaajroeh evtiedidh maanagierten raejeste illesovveme ööhpehtimmien raajan.

J̄aarhkeskuvlh Kr̄aangkesne j̄ih Rossesne sj̄iere diedtem utnieh goh jaarjelsaemien vierhtieskuvlh saemien faagi sisnjeli j̄aarhkeskuvlesne. Vierhtieskuvlediēdte s̄ajhta jiehtedh tj̄irrehtidh, veanhtadihks elliesvoetem vedtedh, j̄ih lierehtimmiem saemien faagine guhkiebasse evtiedidh regijovnesne j̄ih jaarjelsaemien dajvesne.

a. Reakta lierehtæmman

Guejmieh edtjeh barkedh ihke gaajhkh learohkh mah reaktam saemien lierehtæmman utnieh j̄aarhkelierehtimmesne, ellies ööhpehtimmiefaalenassem åadtjoeh nænnoestamme laaki j̄ih learoesoekjesjevierhkien mietie.

b. Saemien perspektijve j̄aarhkelierehtimmesne

Guejmieh edtjeh viehkiehtidh guktie fylhkentj̄ielten j̄aarhkeskuvlh lierehtæmman sj̄iehteledtieh saemien ḡieline, saemien faagine j̄ih saemien kultuvresne j̄ih histovrijisnie.

Guejmieh sijhtieh laavenjostosne universiteete- j̄ih jille-skuvlesuerkine j̄ih saemien ḡielejarnigugj̄mie regijovnesne minngieööhpehtimmiekuvsh faalehtidh mah edtjeh voerkesvoetem j̄ih daajroem saemien perspektijven b̄ijre skuvlesne lissiehtidh.

c. Learoevierhtieh

Guejmieh edtjeh laavenjostoem Maahtoedepartemeentine j̄ærhkedh d̄aarjoeöörnegi b̄ijre learoevierhtieevtiedæmman j̄aarhkelierehtimmesne jaarjelsaemien ḡielesne.

d. Maahtoe j̄ih karriere

Guejmieh j̄aåhkesj̄ieh geervelierehtimmie saemien ḡiel-esne s̄ajhta ḡielemaahtoem j̄ih åtnoem saemien ḡieleste fylhkesne nænnoestidh. Guejmieh sijhtieh dan åvteste viehkiehtidh kuvsh jaarjelsaemien ḡielesne geerve almetj̄idie faalehtidh mah studijepoengh vedtieh.

Guejmieh sijhtieh daerpiesvoetem v̄aajnoes darjodh j̄ih barkedh jienebh saemiengieleldh lohkehtæjjah d̄aarrehtidh. Saemiedigkie j̄ih fylhkentj̄ielte laavenjostoeh stipendeöörnegh hammoedidh juktie saamastallije lohkehtæjjah d̄aarrehtidh.

Opplæring

Partene er enige om at god opplæring og gode oppvekstsvilkår for samiske barn og unge er sentralt for en positiv utvikling i fylket, og vil samarbeide om utviklingen av ulike tiltak, prosjekter og aktiviteter der barn og unge er involvert. Det er spesielt behov for å mobilisere og rekruttere til samiske studier, utvikle læremidler og forutsigbare utdanningsløp fra barnehage til endt utdanning.

De videregående skolene Grong og Røros har et særskilt ansvar som sørsamiske ressurskoler innenfor samiske fag i videregående skole. Ressursskoleansvaret innebærer å gjennomføre, gi en forutsigbar helhet og videreutvikle opplæring i samiske fag i regionen og i det sørsamiske området.

a. Rett til opplæring

Partene skal arbeide for at alle elever med rett til samisk opplæring i videregående opplæring får et fullverdigg undervisningstilbud i tråd med vedtatte lover og læreplanverk.

b. Samisk perspektiv i videregående opplæring

Partene skal bidra til at fylkeskommunale videregående skoler tilrettelegger for opplæring i samiske språk, samiske fag og samisk kultur og historie.

Partene skal arbeide for at samisk innhold og samiske perspektiver blir ivaretatt i undervisningen for alle elever ved fylkeskommunale videregående skoler i henhold til gjeldende læreplanverk og opplæringsloven.

Partene vil i samarbeid med universitet- og høyskolesektoren og samiske språksentre i regionen tilby etterutdanningskurs for økt bevissthet og kunnskap om samisk perspektiv i skolen.

c. Læremidler

Partene skal fortsette samarbeidet med Kunnskapsdepartementet om tilskuddsordninger til utvikling av læremidler i videregående opplæring i sørsamisk.

d. Kompetanse og karriere

Partene anerkjenner at voksenopplæring i samisk språk vil styrke språkkompetansen og bruk av samisk i fylket. Partene vil derfor bidra til tilbud om studiepoenggivende kurs i sørsamisk for voksne.

Partene vil synliggjøre behovet og arbeide for rekruttering av flere samiskspråklige lærere. Sametinget og fylkeskommunen samarbeider om å utforme stipendordninger for å rekruttere samisktalende lærere.

Partene anerkjenner betydningen av karriereveiledning i et samisk perspektiv og vil derfor arbeide systematisk med dette, både i og utenfor skolen.

Guejmieh vihkelesvoetem jááhkesjeh karrijeerebühke-dimmien bijre saemien perspektijvesne, jìh sijhtieh dan ávteste systeemen mietie daejnie barkedh, dovne skuvlesne jìh skuvlen álkolen.

Staarepolitihke

Guejmieh leah siemes ahkedh jienebh almetjh staaride juhtieh. Saemieláhkoe vuesehte jeenjemes almetjh staaretjìeltine árröeh. Tráante lea vihkeles posisjovnem saemien seabradahkesne átneme jìh annje dam átna. Daesnie díhte voestes saemien rìjkhketjáanghköe hööltesovvi goevten 6.b. 1917, biejjie mij saemiej áålmegebiejjine sjìdteme.

Gaajhkh saemieh reaktam utnieh seammavyörtegs faalenassh áadtjodh, saahnt gusnie árröeminie. Dan ávteste vihkele laavenjostoem evtiedidh Trööndelagen jeatjah staaretjìelti, Saemiedigkien jìh Trööndelagen fylhkentjìelten gaskem.

- Guejmieh edtjeh guhkiebasse bigkedh don historvrijes vihkelesvoetese Tráante átna.
- Guejmieh sijhtieh skraejrieh dáarjoehtidh mah viehkiehtieh saemien kultuvrem, gielem jìh tryjjesvoetefaalenassh evtiedidh.

Kultuvremojhtesereereme

Guejmieh dam daaletje jìh hijven laavenjostoem reeremisnie kultuvremojhtesijstie kultuvremojhteselaaken mietie jáarhka, *v. mieriedimmie vihtiestimmien bijre faamoste jìh vielie kultuvremojhteselaaken mietie § 7 voestes líhtse*. Laavenjostoem váarome edtja árrödh seahkarimmie gaskemsh, faageles juekeme jìh praktikheles sjiehtedimmie.

Guejmieh jìjtjemse áeliedieh fierhtenjaapetje laavenjostoetjáanghköeh utnedh (1–2 tjáanghköeh fierhten jaepien) mah edtjeh hijvenlaakan sjiehteladtedh bievnesh juekedh jìh laavenjostoevuekieh gaavnedh. Ulmie dej fierhtenjaapetje tjáanghköejgumie lea daajroem lissiehtidh saemien historvrijen jìh kultuvreaerpien bijre.

Bypolitikk

Partene er enige om at det pågår en urbanisering i Norge. Samemanntallet viser høyest antall samer i bykommuner. Tráante (Trondheim) har hatt og har fremdeles en viktig posisjon i det samiske samfunnet. Her ble det første samiske landsmøtet holdt 6. februar i 1917, dagen som har blitt samenes nasjonaldag.

Alle samer har rett til likeverdige tilbud, uavhengig av bosted. Derfor er det viktig å utvikle samarbeidet mellom øvrige bykommuner i Trøndelag, Sametinget og Trøndelag fylkeskommune.

- Partene skal bygge videre på den historiske betydningen Tráante har.
- Partene vil støtte opp om initiativ som bidrar til utvikling av samisk kultur, språk og velferdstilbud.

Kulturminneforvaltning

Partene viderefører det eksisterende og gode samarbeidet i forvaltningen av kulturminner etter kulturminneloven *jf. forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven § 7 første ledd*. Samarbeidet skal baseres på gjensidig respekt, faglig utveksling og praktisk tilpasning.

Partene forplikter seg til årlige samarbeidsmøter (1–2 møter i året) for å legge til rette for god informasjonsutveksling og samarbeidsformer. Målet med de årlige møtene er å øke kunnskapen om samisk historie og kulturarv.

Bielie 2 Saemien gielh

Guejmieh sijhtieh ektesne eadtjohke d'iedtem vael-tedh saemien gielh gorredidh jih evtiedidh. Guejmieh NBS:se 2016: 18 Vaajmoegiele vuesiehtieh, jih daate byöroe váaroemasse árrodh barkose saemien gieligujmie. Guejmieh sijhtieh ráajvarimmieh Vaajmoegielesne bæjjese fulkedh gosse dejgujmie nierhkieh. Guejmieh Leah siemes saemien gielh Leah seammavyörtégs gielh jih nöörjen gieline mirrestalla (v. giélelaakine). Saemien gielh nuhtjedh lea vihkeles jih voestegas reakta. Saemien gielh aaj vihkeles kultuvreguedtjih jih giéleldh gellievoetem seabradahkese vedtieh. Trööndelagen fylhkentjielte sjjere d'iedtem átna áarjelsaemien giélem gorredidh jih evtiedidh. Saemiedigkie evtiedimmieprogrammem darjoeminie áarjel- jih julevsaaemien gielide.

Guejmieh meatoeh vaarjelimie- jih jieliehtimmie-boelhkesne lea vihkeles sjjere barkoem darjodh jis edtja saemien gielh vaarjelidh jih nænnoestidh. Áarjelsaemien giéle lea annje práásehke tsiehkesne. Guejmieh edtjeh eadtjohkelaakan barkedh jienebh áarjelsaemien giéle-utnijh dáárriehtidh.

Saemielaaken gielenjoelkedassh jih jeatjah laakh guejmide áeliedieh saemien gielereaktah gorredidh. Guejmieh edtjeh dan ávteste barkedh ihke saemien gielh jijtjemse evtiedieh jih váajnoes dorjesuvvieh.

a. Saemielaaken gielenjoelkedassh fulkedh

Guejmieh dam operatijve barkoem háksa guektiengielevoetevierhtiej tjirrh, jih darjomesoejkesji tjirrh átnoen bijre daejstie vierhtijste.

Saemiedigkie fierhten jaepien guektiengielevoetevierhtieh dáárje fylhkentjieltese, jih veanhtede fylhkentjielte seammalaakan jijtse vierhtieh dáárje barkose saemien gieligujmie.

b. Toelhkestimmie

Guejmieh Leah siemes eadtjohkelaakan aelkedh toelhkestimmie nuhtjedh, juktie jienebh giéleareenah áarjelsaemien giélese Trööndelagesne áadtjodh.

c. Jarkoestimmieh

Guejmieh Leah siemes jarkoestimmieh teekstijste Leah vihkeles barkosne áarjelsaemien giélem jieliehtidh. Juktie lánkoem jarkoestimmijste lissiehtidh guejmieh Leah siemes laavenjostedh juktie maahta áarjelsaemien jarkoestimmie-maahtoem bööremeslaakan nuhtjedh.

Guejmieh Leah siemes fylhkentjielte edtja rutijnem darjodh jarkoestamme teeksth Korpusasse seedtedh.

Del 2 Samiske språk

Partene vil sammen ta et aktivt ansvar for sikring og utvikling av samiske språk.

Partene viser til NOU 2016: 18 Hjertespråket og at denne bør ligge til grunn for arbeidet med samiske språk. Partene vil følge opp tiltak i «Hjertespråket» etter hvert som de iverksettes.

Partene er enige om at de samiske språkene er likeverdige språk og likestilte med norsk (jfr. språkløven). Bruk av samiske språk er en grunnleggende rettighet. De samiske språkene er også viktige kulturbærere og bidrar til språklig mangfold i samfunnet. Trøndelag fylkeskommune har et særskilt ansvar for sikring og utvikling av sørsamisk språk. Sametinget er i gang med å utarbeide utviklingsprogram for sør- og lulesamisk språk.

Partene erkjenner at innsats for å bevare og styrke samiske språk i bevarings- og vitaliseringsfase er viktig. Det sørsamiske språket er fortsatt i en sårbar situasjon. Partene skal arbeide aktivt for å rekruttere flere sørsamiske språkbrukere.

Samelovens språkregler og andre lovverk forplikter partene til å ivareta samiske språkrettigheter. Partene skal derfor arbeide for at de samiske språkene utvikles og synliggjøres. Partene skal legge til rette for aktiv bruk av samiske språk på aktuelle arenaer.

a. Etterlevelse av Samelovens språkregler

Partene sikrer det operative arbeidet gjennom tospråklighetsmidlene og aktivitetsplaner for bruk av disse midlene.

Sametinget bidrar årlig med tospråklighetsmidler til fylkeskommunen og forutsetter at fylkeskommunen bidrar tilsvarende med egne midler til arbeidet med samiske språk.

b. Tolking

Partene er enige om å ta tolking aktivt i bruk, for å få flere språkarenaer for sørsamisk språk i Trøndelag

c. Oversettelser

Partene er enige om at oversettelser av tekster er viktige i arbeidet for vitalisering av sørsamisk språk. For å øke antall oversettelser er partene enige om å samarbeide for best mulig bruk av den sørsamiske oversetterkompetansen.

Partene er enige om at fylkeskommunen skal utarbeide en rutine for å sende oversatte tekster til Corpus.

d. Saemien gielejarngh

Saemien gielejarngh edtjeh saemien gielem jih kultuvrem jieliehtidh, nænnoestidh jih vaarjelidh, dej defineereme daerpiesvoeti mietie. Saemiedigkie ryöktesth dåarjoem vadta jih fylhkentjielte evtiedimmievierhtieh saemien gielejarngh vadta mah dienesjh saemien årroejidle Tröndelagesne vedtieh.

Guejmieh Leah siemes sjehteladtedh ihke gielejarngh evtiedimmienuepieh åadtjoeh jih laavenjostoe gielejarngh gaskem nænnoestamme sjædta.

e. Saemien sijjienommh

Guejmieh Leah siemes vihkele saemien sijjienommh tjöönghkedh, dokumenteerdeh jih dej bijre bievnedh. Edtja saemien sijjienommh våajnoes darjodh jih eadtjohkelaakan åtnasovvedh, gaskem jeatjah kaarhtine jih tsieglie.

Fylhkentjielte bihkede doh orgaanh mah elliesfaamoem utnieh nommh jäähkesjidh, sijjienommh nænnoestieh. Saemiedigkie edtja faageles mahtojne viehkiehtidh.

Guejmieh edtjeh daan latjkoen tjirrh fierhtenjaapetje tjåanghkoeh tjirrehtidh gusnie ulmie lea laavenjostoem nænnoestidh jih dååjrehtimmieh saemien sijjienomme-amhtesinie juekedh.

f. Bievnesh

Guejmieh sijhtieh raerieh jih bihkedimmieh vedtedh tjielette/suerkide mah sijhtieh barkoem saemien gieligujmie lissiehtidh.

Guejmieh sijhtieh institusjovnh bievnedh, mah dåarjoem Saemiedigkeste jallh fylhkentjielteste dåastoeh, mah åeliedimmieh dah utnieh åtnoen bijre saemien gielijste. Fylhkentjielte bievnesh vadta jijtse nedtesæjrojne saemien gieli bijre, stipendeöörnegi bijre, saemien gieleveeljemen bijre skuvlesne jih saemien gielekampanji bijre. Siejhme bievnesh nehtesæjrojne edtjeh dovne saemien jih nöörjen gielesne årrodh.

Guejmieh sijhtieh jienebh digitaale vuekiej åvteste barkedh jaarjelsaemiengielesne laavenjostosne tjieeltigujmie, jeatjah fylhkentjieeltigujmie jih Staatehaaltoejinie.

d. Samiske språksentre

De samiske språksentrene skal vitalisere, styrke og bevare samisk språk og kultur med utgangspunkt i definerte behov. Sametinget bidrar med direktetilskudd og fylkeskommunen bidrar med utviklingsmidler til samiske språksentre som betjener den samiske befolkningen i Trøndelag.

Partene er enige om å legge til rette for at språksentrene gis utviklingsmuligheter og at samarbeidet mellom språksentrene styrkes.

e. Samiske stedsnavn

Partene er enige om at innsamling, dokumentasjon og informasjon om samiske stedsnavn er viktig. Samiske stedsnavn skal gjøres synlige og være i aktiv bruk blant annet på kart og skilt.

Fylkeskommunen veileder i at stedsnavn blir vedtatt i de organ som har fullmakt til å godkjenne navn. Sametinget skal bidra med faglig kompetanse.

Partene skal gjennom denne avtalen avholde årlige møter der målet er styrking av samarbeid og utveksling av erfaringer i samiske stedsnavnsaker.

f. Informasjon

Partene vil bidra med råd og veiledning til kommuner/områder som ønsker å satse på arbeidet med samisk språk.

Partene vil informere institusjoner som mottar tilskudd fra Sametinget eller fylkeskommunen om forpliktelser i forhold til bruk av samiske språk. Fylkeskommunen bidrar med informasjon på egne nettsider om samiske språk, stipendordninger, samisk språkvalg i skole og samiske språkkampanjer. Overordnet informasjon om Trøndelag fylkeskommune på nettsidene skal være både på samisk og norsk.

Partene vil arbeide for flere digitale løsninger på sørsamisk i samarbeid med kommuner, andre fylkeskommuner og Statsforvalteren.

Bielie 3 Laavenjostoen aarhte

Laavenjostoe daan latjkoen tjirrh lea jijtjevyljehke v̄aaroe-misnie göökte seamnavyörtegs guejmiej gaskem. Latjkoe ij leah heaptose laavenjostose aamhtesinie mah eah leah neebnesovveme daennie latjkosne. Latjkoen v̄aarome lea gaskenasjonaale latjkoeh jih äeliedimmieh aalkoeäälmegi reaktaj bijre, jih aaj nasjonaale laakh, mieriedimmieh jih njoelkedassh mah leah saemien iedtji bijre jih laavenjostoem reguleerieh. Latjkoe ij maehtieh åtnasovvedh siejhme laakevierhkh gaertjedidh. Nænnoesvoete lea iktemierien meatan gaajhkine suerkine latjkosne, jih edtja dan gaavhtan v̄aaroeamme biejesovvedh.

a. Konsultasjon

Konsultasjon om saker i Tröndelagesne dorjesåvva Saemiedigkine jih/jallh ryöktesth saemien iedtjigujmie fylhkesne.

b. Saemien raerie

Saemien raerie Tröndelage lea Tröndelagen fylhken-tjielten raeriestimmeles orgaane saemien gyhtjelasside jih aamhtesidie. Guejmieh leah siemes Saemien raerie lea vihkeles arena mij daam latjkoem vihteste jih jaabnan digkede. Saemiedigkie lea aktem tjirkijem raaran nammoehtamme. Saemien raerie ij leah konsultasjonneguejmie.

c. Politihkeles laavenjostoe

Jaabnan tjåanghkoeh öörnesuvvieh saemiedigkiepresideenten jih fylhkentjielten äejvien gaskem. Tjåanghkojne guejmiej gaskem politihkeles daltesisnie sæjhata sjyöhteke aamhtesh jih politihkeles prioriteeremh digkiedidh.

d. Reeremen guhkiebasse barkoe latjkojne

Reeremh gaavnedieh unnemes ikth jaepien. Aajkoeh tjåanghkoiejgujmie lea laavenjostoe jih ikkeöörnege, jih digkiedimmie sjyöhteke haestemi jih prioriteeremi bijre.

Edtja fierhten jaapetje tjaaleldh reektemem laavenjostoe-latjkoen bijjelen ektesne vuejnedh guejmiej fierhten-jaapetje laavenjostoetjåanghkojne.

e. Iktemierien laavenjostoe

Veanhtede reeremh ovmesse faagesuerkiej sisnjeli iktemierien laavenjostoem utnieh dan guhkiebasse barkoen bijre latjkoste, jih tjåanghkoeh daerpiesvoeten mietie tjirrehtieh. Gåabpegh guejmieh edtjeh aktem govlehtallijem utnedh.

Gosse ohtsemh jih jeatjah sårarhts aamhtesh gietede gusnie gåabpegh guejmieh leah meatan, edtja nuepie årrodh bievnesh sinsitnine juekedh aamhtesereeremedaltesisnie.

Guejmieh aajkojne utnieh soejkesjem darjodh jih tjirrehtidh hospiteeremen bijre sinsitnien organisasjonine.

Del 3 Samarbeidets art

Samarbeidet gjennom denne avtalen skjer på frivillig basis mellom to likeverdige parter. Avtalen er ikke til hinder for samarbeid i saker som ikke er nevnt i denne avtalen. Til grunn for avtalen legges internasjonale avtaler og forpliktelser om urfolks rettigheter, samt nasjonale lover, forskrifter og retningslinjer som berører samiske interesser og regulerer samarbeid. Avtalen kan ikke brukes til å begrense gjeldende lovverk. Bærekraft er gjennomgripende på alle områder i avtalen og skal følgelig legges til grunn.

a. Konsultasjon

Konsultasjon om saker i Trøndelag skjer enten med Sametinget og /eller med direkte berørte samiske interesser i fylket.

b. Samisk råd

Samisk råd i Trøndelag er Trøndelag fylkeskommunes rådgivende organ for samiske spørsmål og saker. Partene er enige om at Samisk råd er en viktig arena for forankring og jevnlig drøfting av denne avtalen. Sametinget har en oppnevnt representant i rådet. Samisk råd er ingen konsultasjonspart.

c. Samarbeid politisk

Det holdes jevnlig møter mellom sametingspresidenten og fylkesordføreren. I møtene mellom partene på politisk nivå vil en drøfte aktuelle saker og politiske prioriteringer.

d. Administrativ oppfølging av avtalen

Administrasjonene møtes minst en gang i året. Hensikten med møtene er samarbeid og samordning og diskusjon av relevante utfordringer og prioriteringer.

Årlig skriftlig rapportering over samarbeidsavtalen sees i sammenheng med partenes årlige samarbeidsmøte.

e. Løpende samarbeid

Administrasjonene innen ulike fagfelt forutsettes å ha løpende samarbeid om oppfølging av avtalen, og avvikler møter ved behov. Begge parter skal ha en kontaktperson.

Ved behandling av søknader og andre saker som involverer begge parter, skal det være åpning for gjensidig informasjonsutveksling på saksbehandlernivå.

Partene har til intensjon å utarbeide og gjennomføre et opplegg for gjensidig hospitering i hverandres organisasjoner.

f. Åleedimmie gaskemsh jïh gæssie latjkoe faamosne

Fiereguhte guejmie lea jïjtjemse åliedamme ekonomeles vierhtieh læjkodh edtja latjkoem ulmiem illedh. Doh ekonomeles åliedimmieh mah Leah latjkoen bijre, guejmiej fierhtenjaapetje budsjedtesne gïetesuvvieh.

Laavenjostoelatjkoe lea faamosne 4 jaepieh, goske dam jaarhka jallh orrestamme sjædta orre latjkojste. Ajve guejmie maehhtieh jarkelimmieh latjkosne darjodh.

Daate latjkoe faamoem åådtje gosse Fylhkendigkie jïh Saemiedigkie Leah latjkoem nænnoestamme.

g. Hiejhteme latjkoste

Fierhte guejmie maahta latjkoem hiejhtedh unnemes aktem jaepiem bieljelimmine.

f. Gjensidig forpliktelse og gyldighet av avtalen

Hver av partene er forpliktet til å sette av økonomiske midler for oppfyllelse av avtalens formål. De økonomiske forpliktelsene knyttet til avtalen behandles i partenes årlige budsjett.

Samarbeidsavtalen gjelder for 4 år, inntil den prolongeres eller erstattes av ny avtale. Endringer i avtalen kan bare foretas av partene.

Denne avtalen trer i kraft når Fylkestinget og Sametinget har vedtatt avtalen.

g. Oppsigelse av avtalen

Hver av partene kan si opp avtalen med minst ett års varsel.

Stientje, goevten 14.b. 2023
Steinkjer, 14. februar 2023

Silje Karine Muotka

Saemiedigkiepresideente
Sametingspresident

Tomas Iver Hallem

Fylhken mubpie åejvie
Fylkesvaraordfører

